

УДК 069:502:929Криволапов

ПАМ'ЯТІ ВОЛОДИМИРА КРИВОЛАПОВА (1951–2015)

Юрій Ільяхін

*Музей природи Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна
вул. Миколи Трінклера, 8, Харків, 00000 Україна
E-mail: ilyhinyra@gmail.com*

In Memory of Volodymyr Kryvolapov (1951–2015). — Iliukhin, Yu. — The paper is devoted to Vladimir Kryvolapov (21.07.1951 — 4.02.2015), the chief custodian of the Nature Museum of V. N. Karazin Kharkiv National University. It contains information about his biography and career in the Museum, also on expeditions with his participation organized by the Museum. The role of V. Kryvolapov in the development of expositions and research in the museum is described. The researcher devoted the last years of his life to studying the Museum's history and to systematization of Prof. O. O. Brauner's mammalogical collection stored in the Museum.

Key words: Volodymyr Kryvolapov, history of zoology, museology, Ukraine.

Пам'яті Володимира Криволапова (1951–2015). — Ільяхін, Ю. — Нарис про головного зберігача Музею природи Харківського університету Володимира Криволапова (21.07.1951 — 4.02.2015). Наведені дані по його біографії і роботі у музеї, а також у далеких експедиціях, які проводилися музеєм. Відзначена його важлива роль у роботах по розвитку експозицій музею і наукових дослідженнях у музеї. В останні роки дослідник особливу увагу приділяв роботі з колекцією проф. О. О. Браунера, яка зберігається в МП ХНУ, а також історії розвитку музею.

Ключові слова: Володимир Криволапов, історія зоології, музеологія, Україна.

Цей нарис присвячено Володимиру Криволапову, теріологу та музеологу, який упродовж багатьох років був головним зберігачем Музею природи Харківського університету. Чимало колег знали його як відкриту людину, яка радо зустрічала кожного фахівця і надавала всі можливості для роботи з фондами. Добре відомий він і як упорядник відомостей з історії музею.

Біографічна довідка. Народився Володимир Криволапов у с. Буди Харківського району 21 липня 1951 р. Закінчив школу у 1968 р. і поступив на біологічний факультет Харківського державного університету. Після закінчення університету працював три роки сільським вчителем: два роки у Федорівській школі Житомирської обл. і рік у школі с. Покотилівка Харківського району. Все подальше трудове життя Володимир Павлович пов'язав із Музеєм природи Харківського університету. Пішов з життя 4 лютого 2015 р.

Робота в музеї. З 1976 року почав працювати у Музеї природи ХНУ: спочатку на посаді старшого наукового співробітника, а з 1988 р. — головного зберігача. За роки своєї роботи Володимир Павлович проявив себе як добре обізнаний фахівець, і як таксидерміст, і як зберігач фондів, і як дослідник історії колекцій та музею в цілому. Він брав безпосередню участь у обробці шкір, виготовленні чучел, обладнанні нових експозицій, приділяв багато часу роботі з науковими фондами, займався архівною справою та історією наших колекцій.

Володимиром Павловичем зроблена обробка та класифікація основної частини матеріалу з остеологічної колекції проф. О. О. Браунера, яка була привезена до нашого музею з Одеси ще у 1947 році (Криволапов, 2007; Ільяхін, Криволапов, 2013) та разом з іншими колекціями наукових фондів була під його керівництвом переведена до нового, спеціально обладнаного приміщення у 2004 р. Володимир Павлович був неодноразовим учасником міжнародних наукових конференцій, присвячених пам'яті О. О. Браунера, що відбувалися в Одесі (Рудаєва, Криволапов, 2005; Криволапов и др., 2005; Криволапов, 2007 а-б).

Рис. 1. Володимир Криволапов у Музеї природи ХНУ: а — за роботою в залі геології, 2004 р., Фото С. С. Кірічік; б — в лекційному залі Музею природи ХНУ, 26.12.2013 р., фото А. Р. Луначека.

Fig. 1. Volodymyr Kryvolapov in the Nature Museum of V. N. Karazin Kharkiv National University: a — during work in the geology hall in 2004, photo by S. S. Kirichik; b — in the lection hall of the Nature Museum of KhNU, 26.12.2013, photo by A. R. Luniachek.

Володимир Павлович брав участь у багатьох експедиціях Музею, які здійснювалися у 70–80-х роках ХХ ст. у різні місця тодішнього Радянського Союзу для поповнення експозиційного і фондового матеріалу музею: до Середньої Азії, Казахстану, Забайкалля, на Чукотку. Однією з найвизначніших експедицій за його участі була Чукотська експедиція 1977 р., під час якої були здобуті морж, морські котики, сивучі. На матеріалах цієї експедиції в музеї зроблено діораму ластоногих, в роботі над якою Володимир Павлович брав участь.

Володимир Павлович був дуже доброзичливою людиною. Він добре знав фонди та історію музею, радо приймав колег і завжди розповідав цікаві деталі щодо експозиції, фондів, людей, які створювали музей і поповнювали фондові колекції. Світла пам'ять!

Публікації В. П. Криволапова

- Астахова, Е. В., Ведмедеря, В. И., Колодько, К. М., Криволапов, В. П. и др. О зоологических коллекциях Музея Природы ХГУ. Сообщение I. Типы беспозвоночных: губки, кишечнополостные, плоские, круглые, кольчатые черви, моллюски. Классы позвоночных: земноводные, пресмыкающиеся, птицы, млекопитающие // Вестник Харьк. ун-та. — 1980. — № 195. — С. 92–95.
- Резниченко, Л. А., Криволапов, В. П. Новые данные об остеологической коллекции проф. А. А. Браунера из собраний фонда Музея природы Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина // Чтения памяти А. А. Браунера: Материалы III междунар. конф. — Одеса: Астропринт 2003. — С. 39–41.
- Криволапов, В. П., Резниченко, Л. А., Резниченко, Н. К. Музей природы Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина и экологическое просвещение населения // Современные проблемы зоологии и экологии: Материалы междунар. конф., посвящ. 140-летию основания Одесского нац. ун-та..., Зоол. музея ОНУ и 120-й годовщине ... проф. И. И. Пузанова. — Одеса: Феникс, 2005. — С. 257.
- Рудаева, А. В., Криволапов, В. П. 30 лет во главе музея // Современные проблемы зоологии и экологии: Материалы междунар. конф., посвящ. 140-летию основания Одесского нац. ун-та..., зоол. музея ОНУ и 120-й годовщине ... проф. И. И. Пузанова. — Одеса: Феникс, 2005. — С. 236.
- Криволапов, В. П. О териологической коллекции Музея природы Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина // Биологический вестник / Харківськ. нац. ун-т. — 2007. — Том 11, № 1. — С. 18.
- Криволапов, В. П. История приобретения некоторых крупных экспонатов териологической коллекции собрания Музея природы Харьковского национального университета // Вісті Музейного фонду ім. О. О. Браунера. — Одеса, 2007 а. — Том 4, № 2–3. — С. 32–33.
- Криволапов, В. П. систематический каталог краниологической коллекции семейства псовые (Canidae) профессора А. А. Браунера // Известия Музейного Фонда им. А. А. Браунера / Музейный фонд им. А. А. Браунера. — Одесса, 2007 б. — Том 4, № 4. — С. 5–26.
- Ільяхін, Ю., Криволапов, В. Краниологическая коллекция семейства Псовых Canidae Gray, 1821 в фондах Музея природы Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина // Історія і сьогодення музею: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. до 150-ї річниці заснування крайового музею в Чернівцях (Чернівці, 15–16 травня 2013 р.). — Чернівці: Букрек, 2013. — С. 219–223.